

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 29204-09-19 פלוני ואח' נ' משרד הפנים- רשות האוכלוסין וההגירה

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת דנה כהן-לקח

עותרים

1. פלוני
 2. פלונית
 3. פלוני
 4. פלונית
 5. פלוני (קטין)
 6. פלוני (קטין)
 7. פלונית (קטין)
- ע"י ב"כ עו"ד עדי לוסינגמן ועו"ד הגר שחטר

נגד

משיב

משרד הפנים- רשות האוכלוסין וההגירה
ע"י ב"כ עו"ד הודיה יצחק-בלומנקרנץ (פמ"י)

פסק דין

עיקרי העובדות וטענות העותרים

1. העותרים הנם בני משפחה אחת: עותרים 1-2 הנם זוג הורים, עותרים 3-4 הנם ילדיהם הבגירים ילידי שנים 2000 ו-2001, ועותרים 5-7 הנם הילדים הקטינים. כל בני המשפחה הנם תושבי קבע שנולדו במזרח ירושלים, מתגוררים בה מדורי דורות, ומעוניינים להגיש בקשה להתאזרחות. ההורים והילדים הקטינים הנלווים אליהם, מבקשים להגיש את בקשתם מכוח סעיף 5 לחוק האזרחות, התשי"ב-1952 (להלן: חוק האזרחות או: החוק). שני הילדים הבגירים שהנם כיום מתחת לגיל 21, מעוניינים לבקש אזרחות מכוח לידה לפי סעיף 4 לחוק.

2. בהתאם למדיניות המשיב, הגשת בקשה להתאזרחות יכולה להיעשות רק בלשכת רשות האוכלוסין וההגירה ברחוב ואדי ג'וז שבמזרח העיר (זאת להבדיל מלשכות אחרות בירושלים ואף מחוצה לה). לצורך כך, נדרש לקבוע תור מראש ולהגיע פיזית ללשכת ואדי ג'וז לשם הגשת הבקשה. בהתאם לכך, העותרים פנו למשיב במאי 2019 לקביעת תור כאמור. בתחילה הם קיבלו תור להגשת בקשה להתאזרחות ליוני 2022 - מועד שהנו רחוק בכשלוש שנים ממועד פנייתם במאי 2019. לאחר מכן, התור הוקדם לאפריל 2021

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 29204-09-19 פלוני ואח' נ' משרד הפנים - רשות האוכלוסין וההגירה

תיק חיצוני:

- מועד שהנו רחוק בכשנתיים ממועד הפנייה. לדברי באות-כוח העותרים, לפי הידוע להן מתיקים אחרים, גם לאחר שהבקשה להתאזרחות תוגש למשיב, צפוי לחלוף זמן ניכר עד לבחינת הבקשה לגופה ומתן הכרעה בה על-ידי המשיב.

3. לטענת באות-כוח העותרים בכתב העתירה ובתגובות בכתב שהוגשו על-ידן, התוצאה היא שמשך הטיפול הכולל בבקשה להתאזרחות הוא מספר שנים. לפי הנטען, תוצאה זו היא בלתי סבירה, במיוחד כאשר עסקינן באוכלוסייה ייחודית של ילידי המקום שהנם חסרי אזרחות באופן שהופך את הצורך בהתאזרחות לאקוטי יותר. לפי הטענה, חוסר הסבירות זועק באופן בולט בעניינם של העותרים 3-4 שכן לפי סעיף 4 לחוק האזרחות, אחד מתנאי הזכאות להגשת בקשה לאזרחות מכוח לידה לפי אותו סעיף, הוא שהבקשה הוגשה בתקופה שבין יום ההולדת ה-18 לבין יום ההולדת ה-21 של הפונה. ברי כי אם התור להגשת בקשה אצל המשיב רחוק באופן ניכר, כי אז העותרים 3-4 ואחרים כמותם עלולים לאבד את ההזדמנות להגשת בקשה מכוח סעיף 4 הנ"ל, וזאת עקב חלוף חלון הזמנים הסטטוטורי שנקבע לכך. עוד נטען כי תקופת ההמתנה הממושכת – תחילה לצורך קבלת תור להגשתה של בקשת התאזרחות, ולאחר מכן למתן הכרעה בה – נוגדת את חובת הרשות המנהלית לפעול בסבירות ובמהירות הראויה. לטענת באות-כוח העותרים, לא יתכן שזמן ההמתנה הכולל יהיה ארוך מתקופת 3 השנים בה נדרש להוכיח מרכז חיים בישראל בהתאם לסעיף 5 לחוק האזרחות.

על רקע כל אלה, הסעדים שהתבקשו בכתב עתירה היו כדלקמן: (א) להורות למשיב לקבוע לעותרים מועד קרוב להגשת בקשה להתאזרחות מטעמם. (ב) להורות למשיב לקצר את זמן ההמתנה להגשת בקשה להתאזרחות של תושבי ירושלים המזרחית, באופן שלא יעלה על 3 חודשים ממועד הפנייה. בהקשר זה, בית המשפט התבקש להורות למשיב לאפשר הגשת בקשות להתאזרחות באמצעות הדואר או באופן מקוון. (ג) להורות למשיב להכריע בתוך פרק זמן קצר וקצוב בבקשות התאזרחות לאחר הגשתן. (ד) להורות למשיב לתקן את נוהל מס' 4.4.0001 שכותרתו: "הטיפול בבקשת התאזרחות לפי סעיפים 5, 6, 8, לחוק", כך שסעדים ב' וג' לעיל יעוגנו במסגרתו. (ה) להורות למשיב לקבוע

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-09-29204 פלוני ואח' נ' משרד הפנים - רשות האוכלוסין וההגירה

תיק חיצוני:

נוהל שיסדיר את ההגשה ואת הטיפול בבקשות אזרחות מכוח לידה לפי סעיף 4א לחוק, שכאמור עוסק בפונים בגילאים 18-21.

עמדת המשיב

4. המשיב הגיש תגובה מקדמית, כתב תשובה וכן מספר תגובות בכתב בתיק. לטענת המשיב, הלשכה ברחוב ואדי ג'וז במזרח העיר מטפלת באוכלוסייה המונה כ- 300,000 תושבים ואזרחים, והיא מטפלת במגוון רחב של בקשות בתחומים שונים, ולא רק בבקשות להתאזרחות. נטען כי בלשכה האמורה יש את מספר הבקשות להתאזרחות הגדול ביותר מבין כלל לשכות המשיב, וזאת בפער ניכר.

לטענת המשיב, הוא פעל ועודנו פועל באופן נמרץ לשם צמצום העומסים בלשכת ואדי ג'וז הן באופן כללי והן ביחס לבקשות להתאזרחות. חלק מהנושאים הכרוכים בכך נדונו בבית המשפט הגבוה לצדק וכן בעתירות קודמות בבית המשפט לעניינים מנהליים בירושלים. חלק מהנושאים עודם נדונים לפני בית המשפט הגבוה לצדק במסגרת הליכים תלויים ועומדים.

5. בכתב התשובה ובדיון לפני נטען כי הצעדים שננקטו לצורך הפחתת העומסים בלשכת ואדי ג'וז הם כדלקמן:

(א) באופן כללי, נטען כי הושקעו מאמצים רבים כדי להקל על העומס הקיים בלשכת ואדי ג'וז על-ידי פתיחת שירותי מרשם בלשכות אחרות בעיר, ועל-ידי פתיחת לשכות נוספות במזרח ירושלים תוך הוספת עובדים ועמדות שישרתו את האוכלוסייה. ודוק, הגשת בקשות להתאזרחות ממשיכה להיעשות בלשכת ואדי ג'וז בלבד, עקב מומחיותה בטיפול בבקשות אלה המחייבות בין היתר בחינה של מרכז חיים של הפונים. עם זאת, העומסים הכרוכים בהגשה ובטיפול בבקשות אחרות של תושבי מזרח העיר (כגון שירותי מרשם ותעודות מעבר שאינם מחייבים בחינה של מרכז חיים), הוסטו ללשכות אחרות בירושלים וכן ברחבי הארץ בשאיפה להקל על עומס העבודה בלשכת ואדי ג'וז. סוגיה זו וסוגיות נוספות הקשורות בשיפור השירות הניתן על-ידי המשיב בלשכת ואדי ג'וז

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 29204-09-19 פלוני ואח' נ' משרד הפנים - רשות האוכלוסין וההגירה

תיק חיצוני:

באופן כללי (לאו דווקא בנוגע לבקשות התאזרחות), נדונות בימים אלה בהליך שתלוי ועומד לפני בית המשפט הגבוה לצדק בבג"צ 3163/18 סלמאן נ' רשות האוכלוסין וההגירה (ראו גם: בבג"צ 1326/17 אבו עודה נ' רשות האוכלוסין וההגירה (26.9.2019) שבא אל סיומו, ודן בסוגית הדוחק והצפיפות עמם נאלצו להתמודד באי הלשכה הנדונה).

(ב) אשר לעומסים הקשורים בטיפול בבקשות להתאזרחות שהן העומדות במרכז העתירה הנוכחית – יש להבחין בין שלב ההמתנה לתור שתכליתו עצם הגשת הבקשה להתאזרחות, לבין שלב ההמתנה לבחינת הבקשה לגופה והכרעה בה לאחר הגשתה.

בכל הנוגע להמתנה לתור לצורך עצם ההגשה של הבקשה להתאזרחות – בהקשר זה הוסבר כי על הפונה להגיע פיזית ללשכת המשיב בואדי ג'וז שכן במועד הגשת הבקשה נגבית אגרה, פקיד המשיב מבצע זיהוי, וכך מתבצעת בחינה ראשונית אך מהותית של מרכז החיים של הפונה באמצעות בחינת מסמכים שונים שרובם כתובים בשפה הערבית. כמו כן, נערך לפונה ריאיון עם פקיד הלשכה (בין היתר נבחנת במסגרתו רמת העברית של הפונה). לטענת המשיב, ללשכת ואדי ג'וז יש את המיומנות והמומחיות הייחודית לבחינת מרכז חיים של תושבי מזרח ירושלים, ולפיכך אין מקום לאפשר הגשה של בקשות התאזרחות של תושבים אלה בלשכות אחרות בעיר או בארץ. נטען כי גישה זו תואמת את נהלי המשיב לפיהם בקשה להתאזרחות מטופלת באזור מגוריו של הפונה (המשיב הפנה בעניין זה לבג"צ 6884/01 עתיק נ' משרד הפנים, פ"ד נז(1) 695 (2002)). זאת ועוד; לשיטת המשיב, אין מקום לאמץ את הצעת באות-כוח העותרים להגשת בקשות להתאזרחות באמצעות הדואר, שכן לפי הנטען נדרשת בחינה מהותית של הבקשות שמחייבת נוכחות פיזית של הפונה. לצד זאת, המשיב ציין כי הוא מתכנן פיתוח מחשובי שיאפשר בעתיד הגשת בקשות באופן מקוון ("הגשה מרחוק"). בדיון לפני נטען כי פיתוח זה צפוי להתממש בשנת 2022 או בשנת 2023. לגישת המשיב, אין מקום לחייבו כיום ל"הגשה מרחוק" של בקשות להתאזרחות, כל עוד לא הושלם פיתוח מערכת ממוחשבת מתאימה, שתאפשר זיהוי של הפונה מרחוק ותמיכה במערך הקליטה והטיפול בבקשה (ראו: פרוטוקול דיון מיום 30.11.2020, עמ' 2, ש' 4 ואילך).

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-09-29204 פלוני ואח' נ' משרד הפנים - רשות האוכלוסין וההגירה

תיק חיצוני:

המשיב טען כי הוא מודע לכך שלעותרים ולפונים נוספים נקבעו תורים במועדים רחוקים לצורך הגשת בקשותיהם להתאזרחות. עם זאת, המשיב טען כי הוא עומל כל העת להגדיל את מספר התורים ליום לצורך הגשת בקשות להתאזרחות, וכך להקדים את התורים הרחוקים. זאת, באמצעות גיוס סטודנטים והכשרתם למתן שירות בלשכת ואדי ג'וז. סוגיה זו נדונה בבית משפט זה בעתירה קודמת שבאה אל סיומה (ראו: עת"מ י-ם) 19-01-15547 הנדי נ' רשות האוכלוסין וההגירה (19.3.2020) לפני כב' השופטת ת' בזק-רפפורט). במסגרת העתירה הנוכחית, המשיב שב ועדכן כי פניות בשנת 2021 להגשת בקשות להתאזרחות, יקבלו תור למועד שיחול עד סוף שנת 2022 (קרי- בפער זמנים של עד שנתיים ממועד הפנייה), תוך הקדמת תורים רחוקים ככל שהדבר יתאפשר. בהמשך הדברים ארחיב דיבור בסוגיה זו.

(ג) בכל הנוגע לפונים בגילאים 18-21 כדוגמת העותרים 3-4 – המשיב הודיע בכתב התשובה וכן בדיון לפניי כי הוא יראה במועד הפנייה לקבלת תור להגשת בקשה להתאזרחות, כמועד הקובע לצורך סעיף 4א לחוק האזרחות. זאת, אף אם התור יגיע לאחר שהפונה כבר חצה את גיל 21, ובלבד שאותו פונה יבקש כי עניינו יבחן בהתאם לסעיף 4א הנ"ל על-ידי שליחת בקשה מתאימה טרם גיל 21 (פס' 114 ואילך לכתב התשובה). זאת ועוד; לאחר הגשת כתב התשובה וטרם הדיון לפניי, המשיב הודיע בהודעת עדכון מיום 22.11.2020 כי פרסם נוהל חדש מס' 4.3.0001 בנוגע לבקשות לפי סעיף 4א לחוק, שכותרתו: "נוהל הטיפול באזרחות מכוח לידה וישיבה סעיף 4א" (להלן: הנוהל החדש).

(ד) בכל הנוגע לזמן ההמתנה עד למתן הכרעה בבקשות התאזרחות לאחר שהוגשו – סוגיה זו נחלקת לשני היבטים:

ההיבט הראשון נוגע לצמצום פערים לאחור לגבי בקשות שהוגשו בשנים 2015 עד 2018 והמתינו זמן רב למתן הכרעה בעניינן. סוגיה זו נדונה במספר פסקי דין בבית המשפט הגבוה לצדק. בבג"צ 2792/17 דלאל נ' שר הפנים (12.4.2018) פורטו הצעדים שננקטו כדי להתיר את "פקק" הפיגור לאחור שנוצר בטיפול בבקשות האמורות.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 29204-09-19 פלוני ואח' נ' משרד הפנים - רשות האוכלוסין וההגירה

תיק חיצוני:

משהעותרים באותה פרשה באו על סיפוקם העתירה נמחקה, אולם בית המשפט הגבוה לצדק ציין בסיום פסק דינו כי ראוי שהמדינה תערב את כל הגורמים הרלוונטיים ותשקול הוספת תקציבים ותקנים ללשכת מזרח העיר כדי להוביל לשיפור משמעותי בשירות הניתן לפונים ללשכה האמורה. בהמשך הדרך, במסגרת בג"צ 8047/17 אלפילאת נ' משרד הפנים (10.10.2018), עדכן המשיב כי הוא שכר חברת ייעוץ ארגוני, ובין היתר החליט על גיוס סטודנטים לצורך צמצום פערים לאחור ביחס לבקשות התאזרחות שהוגשו בשנים 2015 עד 2018 ובחינתן התעכבה. בהתאם לאותה תכנית שקבעה יעדי טיפול ברורים, הבחינה וההכרעה ביחס לאותן בקשות הסתיימה בסוף שנת 2019, באופן שכיום מטופלות בלשכת ואדי ג'וז בקשות התאזרחות שהוגשו משנת 2019 ואילך. בית המשפט הגבוה לצדק קבע בפרשת אלפילאת הנ"ל כי: "אכן, יש להצר על העיכוב הממושך בטיפול בבקשות שהוגשו ללשכה במזרח ירושלים, אך מהודעות העדכון שהוגשו על ידי המשיבים עולה כי ננקטים צעדים של ממש, בלוח זמנים קונקרטי, להתגברות על העומס שנוותר. בנסיבות אלה, דומה כי העתירה מיצתה את עצמה..." (שם, פס' 5).

ההיבט השני נוגע לבקשות להתאזרחות שהוגשו החל משנת 2019 ואילך. לטענת המשיב, נוכח מאמצים שהושקעו לייעול במישור זה, פרק הזמן הממוצע לבחינה ולמתן הכרעה בבקשות להתאזרחות שהוגשו משנת 2019 ואילך, עומד כיום על כשנה. נטען כי מדובר בשיפור ניכר שכן בעבר פרק הזמן למתן הכרעה עמד על 3 שנים ויותר. עוד נטען כי כיום הבקשות שהוגשו מטופלות על-ידי מחלקה ייעודית שהוכשרה לצורך כך בלשכת ואדי ג'וז, במטרה לייעל את שלב מתן ההכרעה בהן.

6. עד כאן במישור העקרוני. אשר למישור הפרטני – המשיב טען כי אין מקום להיעתר לבקשת העותרים להקדים למועד מידי את התור שנקבע עבורם לאפריל 2021 לצורך הגשת בקשתם להתאזרחות. לגישת המשיב, אין הצדקה להעדיף את העותרים על-פני פונים אחרים הממתנינים בתורם להגשת בקשה כאמור, באופן שיוביל לפגיעה בשוויון.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 29204-09-19 פלוני ואח' נ' משרד הפנים - רשות האוכלוסין וההגירה

תיק חיצוני:

7. בהתחשב במכלול המפורט לעיל, המשיב טען כי הוא פעל ועודנו פועל על-מנת להקל על העומסים בלשכת ואדי ג'וז במזרח ירושלים, ועל-מנת לקצר את מועדי התורים שנקבעו לצורך הגשת בקשות להתאזרחות וכן לקצר את פרקי הזמן למתן הכרעה בבקשות אלה. נטען כי אין לכפות דרכי פעולה קונקרטיים על המשיב שלו המומחיות המקצועית בעניין. עוד נטען כי נוכח המגבלות והאילוצים הקיימים ונוכח המאמצים שמושקעים מטעם המשיב, אין מקום לחייבו בפרקי זמן קצרים לטיפול בבקשות להתאזרחות. לסיום נטען כי אין להתערב בעניינם הקונקרטי של העותרים מעבר למפורט בכתב התשובה.

השתלשלות הדברים בדיון לפני ובעקבותיו

8. מאז הגשת העתירה בספטמבר 2019 ועד קיום הדיון במעמד הצדדים ביום 30.11.2020, עקבתי אחרי מצב הדברים באמצעות סככים של הגשת תגובות ותשובות בכתב מטעם שני הצדדים בתיק, תוך התייחסותם לשאלות בכתב שבית המשפט הפנה אליהם.

9. הדיון במעמד הצדדים ביום 30.11.2020 התמקד בסוגית התורים הרחוקים הנקבעים להגשת בקשות להתאזרחות. זאת, מאחר שזו הסוגיה האקטואלית לעותרים שלפניי (כאמור), בקשתם של העותרים להתאזרחות טרם הוגשה, שכן התור לכך נקבע לאפריל 2021 בעוד פנייתם הראשונית של העותרים נעשתה במאי 2019, קרי- מדובר בפער זמנים של קרוב לשנתיים).

במהלך הדיון ובמענה לשאלות בית המשפט, נציג המשיב ציין כי נכון להיום היעד של המשיב הוא להגיע לכך שפונים יקבלו תור להגשת בקשות להתאזרחות, במועד שחל עד שנה מיום הפנייה. הוסבר כי היעד האמור יושג באמצעות הגדלה הדרגתית של מספר הסטודנטים המטפלים בהגשת בקשות להתאזרחות בלשכת ואדי ג'וז, תוך הקדמה של תורים שנקבעו למועדים רחוקים בהתאם לקצב הוספת תקני הסטודנטים והכשרתם לעבודה. תהליך זה כבר החל. כך למשל, בעקבות תוספת תקני סטודנטים המועסקים בלשכת ואדי ג'וז, תורים להגשת בקשות להתאזרחות שנקבעו מלכתחילה לחודשים

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-09-29204 פלוני ואח' נ' משרד הפנים - רשות האוכלוסין וההגירה

תיק חיצוני:

ינואר עד מאי לשנת 2022, הוקדמו לחודשים יוני עד נובמבר 2021; ותורים שנקבעו לחודשים יוני עד דצמבר 2022, הוקדמו לחודש דצמבר 2021 עד חודש יוני 2022.

בהמשך לשאלות בית המשפט, הובהר בדיון כי היעד בדבר קביעת תורים להגשת בקשות להתאזרחות במועד שחל עד שנה מיום הפנייה, צפוי להתממש באופן מלא רק בסוף שנת 2022. לפי מתווה הפעולה שהוצג בדיון לפניי, מי שיפנה בראשית שנת 2021, עשוי לקבל תור להגשת בקשה להתאזרחות במועד שחל עד סוף שנת 2022, קרי- בפער זמנים של עד שנתיים מיום הפנייה. ובלשונו של נציג המשיב בדיון במעמד הצדדים:

"כיום (דצמבר 2020) מספר התורים להגשת בקשות התאזרחות בלשכת ואדי ג'וז עומד על כ-20 תורים ליום. היעד הוא להשאיר את מספר התורים ליום במהלך שנת 2021 לכ-20 תורים ליום. היעד הנוסף הוא להגדיל את מספר התורים ליום במהלך שנת 2022 לכ-25 תורים ליום באמצעות הוספה נוספת של סטודנטים ככל שתידרש. זאת כדי להגיע ליעד של מתן תור מלכתחילה להגשת בקשה להתאזרחות תוך שנה לכל היותר...
...התחלנו את שנת 2020 עם 8 תורים ליום. בנובמבר 2020 עמדנו על 16 תורים ליום. בדצמבר 2020 הגדלנו סטודנטים ואנו עומדים היום על 20 תורים ליום והיעד שלנו הוא לשמר את זה במהלך שנת 2021 תוך הגדלה לקראת 2022 ל-25 תורים ליום, דבר שיאפשר הורדת זמן המתנה לתור לכשנה במקום לשנתיים. אני מציין שהכל כפוף למצב התחלואה בארץ ומגבלות הקורונה שמשפיעים עלינו כמו על שאר המדינה.
...היעד הוא שבסוף שנת 2022 מי שיבוא לקבוע תור יקבל לכל המאוחר תור עד שנה..."

זה בנקודת הזמן הזאת ולאור המצב שבו אנו נמצאים. אני כרגע שם לעצמי יעד ריאלי למול המציאות. המגמה היא הקדמת תורים, וההעדפה היא בקשות התאזרחות כמגמה עליונה בלשכה.
...אני לא פותח בשנת 2021 את [התורים ל]שנת 2023. משמע שבמהלך שנת 2021 הרשות צריכה לצמצם את התורים...שנת 2021 היא שנת צמצום הפערים לשנה."

(שם, עמ' 4, ש' 21 ואילך; עמ' 5, ש' 26 ואילך; עמ' 6, ש' 4-6; ההדגשה אינה במקור-ד.כ.ל).

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-09-29204 פלוני ואח' נ' משרד הפנים - רשות האוכלוסין וההגירה

תיק חיצוני:

נציג המשיב ציין כי לא ניתן להתחייב להגדלה נוספת מעבר ל-25 תורים ליום במהלך שנת 2022, וזאת בשים לב למספר תקני כוח האדם העומדים לרשות המשיב כעת, ובשים לב לכך שבעת הנוכחית תקציב המשיב (כמו גם תקציב משרדי ממשלה נוספים) אינו ברור.

הנה כי כן, בהתאם למתווה הפעולה שהמשיב הציג בדיון במעמד הצדדים, תושב מזרח העיר שיפנה למשיב לצורך הגשת בקשה להתאזרחות בתחילת שנת 2021, עשוי לקבל תור להגשת בקשה במועד שהנו עד שנתיים ממועד הפנייה, כאשר בהמשך הדרך המשיב עשוי להקדים את התור בהתאם לאפשרי לפי קצב הוספת הסטודנטים (להלן: המתווה שהוצג בדיון). מתווה זה מוביל לתוצאות הבאות: ראשית, רק בסוף שנת 2022 המשיב אמור להגיע באופן מלא למצב בו כלל התורים להגשת בקשות להתאזרחות, נקבעים בטווח זמנים של עד שנה ממועד הפנייה. עד אז, היעד לפי המתווה שהוצג בדיון מאפשר קביעת תורים בטווח זמנים של עד שנתיים ממועד הפנייה, תוך הקדמה של תורים לפי האפשרי. המשיב הסכים כי טווח הזמנים האחרון (עד שנתיים) מעורר בעייתיות. שנית, עד שנת 2022 המשיב עומל ויעמול כל העת על הקדמת תורים לפי האפשרי, וזאת בהתאם לתוספת הדרגתית של תקני סטודנטים בלשכת ואדי ג'וז. דרך הילוך זו תחייב השקעה נמשכת של משאבים מצד המשיב לצורך הקדמת תורים. כמו כן, היא כרוכה בהעדר יציבות ובקושי לעקוב אחר קצב קביעת התורים להגשת בקשות להתאזרחות, שכן מועדי התורים משתנים תדיר בהתאם לקצב הוספת תקני הסטודנטים בלשכה הנדונה.

10. לקראת סיום הדיון לפניי ולאחר ליבון הדברים במעמד הצדדים, התבקש המשיב בהסכמת הצדדים לבדוק ולעדכן כדלקמן:

"האם לאחר חשיבה מחודשת ניתן להציע מתווה שלפיו פניות חדשות שיוגשו לקביעת תור להגשת בקשת התאזרחות החל מיום 1.1.2021 ואילך, יקבלו תור להגשת בקשה בטווח זמנים של כשנה; בד בבד יעשה מאמץ להקדמת תורים ככל הניתן לגבי פניות שכבר הוגשו לקביעת תור, ואשר התורים שנקבעו בעניינן הם מעבר לטווח של שנה. יש לשקול ולהודיע האם לפי בדיקת

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-09-29204 פלוני ואח' נ' משרד הפנים - רשות האוכלוסין וההגירה

תיק חיצוני:

המשיב המתווה האמור עדיף על המתווה שהוצג בדיון מטעם המשיב.
לאחר מכן תינתן זכות תגובה לעותרים. מוסכם כי התגובה תתמקד במתווה האמור הנוגע לשלב קביעת תור להגשת בקשה להתאזרחות (להבדיל מעניינם הפרטי של העותרים, סד הזמנים להכרעה בבקשות התאזרחות, וכן נוהל סעיף 4א)."

(פרוטוקול דיון מיום 30.11.2020, עמ' 8, ש' 13 ואילך; ההדגשה אינה במקור-ד.כ.ל).

11. בעקבות ההחלטה האמורה, הגיש המשיב ביום 20.12.2020 הודעת עדכון בה צוין כי נערכה בחינה מחודשת של מתווה פעולה לקביעת תורים בטווח זמנים של כשנה מיום הפנייה, וזאת החל מיום 1.1.2021 ואילך (להלן: המתווה המחודש). לדברי המשיב, לאחר בחינת הדברים עם גורמי מקצוע, נמצא כי הדרך לעמוד ביעד זה היא כדלקמן:
- (א) פניות חדשות שיוגשו לקביעת תור להגשת בקשה להתאזרחות החל מיום 1.1.2021 ואילך, יקבלו תור להגשת בקשה בטווח זמנים של כשנה.
- (ב) בד בבד, תורים שכבר נקבעו למחצית הראשונה של שנת 2022, יוקדמו לשנת 2021 (זאת לצורך פינוי תורים, כך שתתאפשר קביעת תורים בפרק זמן של כשנה כאמור בסעיף א' לעיל).
- (ג) בשל משאביה המוגבלים של הרשות, בשלב זה לא תתאפשר הקדמת תורים שנקבעו למחצית השנייה של שנת 2022. לפיכך, ייתכן מצב בו תושב שיפנה לקביעת תור להגשת בקשה להתאזרחות החל מיום 1.1.2021 ואילך, יקבל תור למועד מוקדם מזה שנקבע לתושב שפנה קודם לכן בציר הזמנים. כך למשל, תושב שיפנה בתחילת שנת 2021 יקבל תור למועד שיחול כשנה לאחר מכן, קרי- בתחילת שנת 2022. לעומת זאת, תושב שפנה בבקשה לקביעת תור עובר לכך – במחצית השנייה של שנת 2020 – יישאר עם תור שמועדו יחול במחצית השנייה של שנת 2022. לצד זאת, צוין כי במידה והדבר יתאפשר מבחינת המשאבים שיהיו בידי המשיב, הוא יעשה מאמץ להקדים תורים גם בנוגע לקבוצת הפונים שקיבלו תורים למחצית השנייה של שנת 2022.

בהודעה משלימה מיום 22.12.2020 ציין המשיב במענה לשאלת בית המשפט, כי באיזון בין השיקולים נראה כי יש עדיפות מסוימת למתווה המחודש ביחס למתווה

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-09-29204 פלוני ואח' נ' משרד הפנים - רשות האוכלוסין וההגירה

תיק חיצוני:

שהוצג בדיון לפניי, בהיותו של המתווה המחודש ברור, נוח ליישום ומאפשר את קיצור זמן ההמתנה לקבלת תור להגשת בקשה להתאזרחות לטווח זמנים של כשנה, וזאת לגבי פניות החל מיום 1.1.2021 ואילך.

12. בתגובתן מיום 28.12.2020 טענו באות-כוח העותרים כי מבלי לוותר על טענות, המתווה המחודש עדיף על המתווה שהמשיב הציג בדיון, בבחינת הרע במיעוטו. זאת מאחר שבמסגרת המתווה המחודש נקבע מועד קרוב אשר ממנו ואילך תקוצר לשנה תקופת ההמתנה לקביעת תורים להגשת בקשות להתאזרחות. לצד זאת, באות-כוח העותרים ביקשו להבהיר כי תקופת ההמתנה של כשנה לצורך עצם הגשה של בקשה להתאזרחות, אמורה להיות בגדר יעד ביניים בלבד להבדיל מיעד סופי. באות-כוח העותרות הוסיפו והתייחסו בתגובתן האחרונה לעניינים נוספים אליהם אתייחס בהמשך הדברים.

דיון והכרעה

13. נוכח מכלול המפורט לעיל, אני סבורה כי העתירה מיצתה עצמה ביחס לסוגיות המרכזיות שהועלו במסגרתה, ואסביר.

(א) זמן ההמתנה לתורים לצורך הגשת בקשות להתאזרחות

14. מטיעוני המשיב שהובאו בהרחבה בדבריי לעיל, עולה כי אין מחלוקת ממשית בין הצדדים על כך שיש מקום לקיצור זמני ההמתנה לקביעת תורים להגשת בקשות להתאזרחות, וכי המצב בעניין זה רחוק מלהיות אופטימלי. המחלוקת נוגעת לדרכי הפעולה ולטווחי הזמנים להגשמת היעד האמור, בהינתן העובדה שמשאביו של המשיב אינם בלתי מוגבלים.

בכל הנוגע למישור דרכי הפעולה – נוכח הסבריו של המשיב כמפורט בפס' 5(ב) לדבריי לעיל, אינני רואה לחייב את המשיב לאפשר הגשה של בקשות להתאזרחות מטעם תושבי מזרח ירושלים, בלשכות אחרות ברחבי הארץ. אף אינני רואה לחייב את המשיב לאפשר את הגשתן של הבקשות האמורות באמצעות הדואר, כמוצע על-ידי באות-כוח

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 29204-09-19 פלוני ואח' נ' משרד הפנים - רשות האוכלוסין וההגירה

תיק חיצוני:

העותרים. לא שוכנעתי כי קיימת עילה להתערב בעמדתו המקצועית של המשיב לפיה ללשכת ואדי ג'וז יש את הידע, הניסיון והמומחיות לטפל בבקשות להתאזרחות של תושבי מזרח העיר. זאת ועוד; אין לי יסוד להתערב בעמדתו המקצועית של המשיב לפיה לכל הפחות עד לפיתוח מערכת ממוחשבת שתאפשר "הגשה מרחוק", נדרשת נוכחות פיזית של הפונים לצורך הגשת בקשות להתאזרחות, ולפיכך אין מקום לאפשר הגשתן באמצעות הדואר. כך, בשים לב לצורך בזיהוי, בעריכת ריאיון ובבחינת מרכז חיים. ממילא, לא ראיתי לכפות על המשיב שהוא בעל המומחיות המקצועית בעניין, להעדיף דרך פעולה אחת על-פני אחרת, או להורות למשיב לתקן את הנוהל הקיים בעניינים האמורים.

לצד כל אלה, ברור כי על המשיב מוטלת אחריות להפעיל את הסמכויות הנתונות לו בחוק ביעילות ובמהירות סבירה. עליו להתאים את דרכי פעולתו כדי להגשים זאת. כפי שתואר לעיל, במסגרת ההליך שבכותרת לובנו שני מתווי פעולה אפשריים: האחד הוא המתווה שהמשיב הציג בדיון לפניי, והשני הוא המתווה שהמשיב כינה בשם: "המתווה המחודש". לגבי כל אחד מן המתווים האמורים ניתן להצביע על יתרונות וחסרונות (ראו: הפירוט בפס' 9-11 לדבריי לעיל). שני הצדדים לפניי היו תמימי דעים כי קיימת עדיפות למתווה המחודש. להבנתי, המשיב מתכוון ליישמו החל מיום 1.1.2021.

המתווה המחודש יוביל למצב בו החל מהמועד האמור (1.1.2021 ואילך), פניות חדשות להגשת בקשות להתאזרחות תקבלנה תורים למועד של עד שנה מיום הפנייה. מדובר בשיפור ביחס למצב הקיים בשני היבטים: ראשית, מבחינת טווח הזמנים (תור שייקבע עד שנה במקום עד שנתיים ממועד הפנייה). שנית, היכולת לעקוב אחר קצב קביעת התורים לאורך זמן תשתפר, שכן קביעתם תיוותר יציבה (זאת לעומת המצב כיום בו נקבעים תורים וחוקים לעוד כשנתיים, והמשיב מקדים אותם אם וכאשר יש לו אפשרות לכך, באופן שמקשה על מעקב סדיר אחרי קצב קביעתם). המחיר של המתווה המחודש נוגע לתושבים שקיבלו בעבר תורים למחצית השנייה של שנת 2022, ונכון למועד זה המשיב הודיע כי אין בידיו די משאבים כדי להקדים את התורים בעניינם.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-09-29204 פלוני ואח' נ' משרד הפנים - רשות האוכלוסין וההגירה

תיק חיצוני:

יודגש כי קבוצה זו אינה מיוצגת לפניי, דבריה לא נשמעו בהליך זה, וממילא לא אוכל להכריע בעניינה. אעיר רק כי הדעת נותנת שבמציאות בה המשאבים מוגבלים, כל מתווה פעולה שייבחר יתאפיין בחוזקות ובחולשות. תפקידה של הרשות הוא לשקלל כל אלה בסבירות ובמידתיות במגבלות המשאבים האפשריים, תוך בחירה במתווה פעולה שלפי תפיסתה המקצועית עדיף בהתבסס על שיקולים עניינים.

כאמור, היעד שהציב המשיב לפיו החל מיום 1.1.2021 ואילך תורים להגשת בקשות להתאזרחות ייקבעו עד שנה ממועד הפנייה, יביא לשיפור ביחס למצב שנהג עד לאחרונה במסגרתו עמד פער הזמנים על כשנתיים. ככל הניתן, ראוי לעשות מאמץ לאתר דרכים ומשאבים כדי להקדים תורים שנקבעו בעבר למועדים רחוקים, על-מנת לצמצם את תקופת ההמתנה גם בעניינם של פונים אלה. זאת ועוד; יש לקוות כי המשיב לא ישקוט על השמרים וימשיך להשקיע מאמצים ככל הניתן, כדי שבהמשך הדרך ניתן יהיה לשקול צמצום נוסף של זמן ההמתנה לתורים לצורך הגשת בקשות להתאזרחות. לעת הזאת, העתירה במישור העקרוני האמור מיצתה עצמה (להבנתי, באות-כוח העותרים לא חלקו על מסקנתי זו בתגובתן האחרונה מיום 28.12.2020).

15. במישור הפרטני – כפי שהובהר בדיון במעמד הצדדים, לא הוצגה לפניי עילה להורות על הקדמה מיידית של מועד התור שניתן לעותרים לצורך הגשת בקשתם להתאזרחות. מלכתחילה, לעותר מס' 1 נקבע תור להגשתה של בקשת התאזרחות ליום 1.12.2016 אולם הוא לא התייצב אליו. בעקבות פנייתם של העותרים במאי 2019, הם קיבלו תור להגשת בקשה להתאזרחות ליוני 2022. לאחר מכן, בהתאם למתווה הפעולה שהוצג בדיון לפניי והתבסס על הקדמת תורים בהתאם לקצב הוספת תקני הסטודנטים בלשכת ואדי ג'וז, התור של העותרים הוקדם לאפריל 2021. לטענת העותר, ביום 4.3.2020 התקשרו אליו פקידי המשיב והודיעו לו כי התור הוקדם ליום 29.3.2020. זמן קצר לאחר מכן, פקידי המשיב התקשרו לעותר בשנית, והודיעו לו כי ההודעה על הקדמת התור הייתה שגויה, תוך שהסבירו כי מאחר שהתור של העותר כבר הוקדם בעבר, לא ניתן להקדימו בשנית. נוכח פרק הזמן הקצר שחלף בתווך שבין שתי השיחות, אין בסיס לקבל טענה להסתמכות מצד העותר. מעבר לכך, לא נמצאה לי כל עילה להעדיף את

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 29204-09-19 פלוני ואח' נ' משרד הפנים - רשות האוכלוסין וההגירה

תיק חיצוני:

העותרים שלפניי על פני פונים אחרים הממתינים אף הם בתורם להגשת בקשה להתאזרחות. לפיכך, אין מקום להורות על הקדמת התור בעניינם של העותרים - תור שמועדו הוא בעוד כשלושה חודשים מהיום. יוער כי למסקנה דומה הגיעה כב' השופטת בזק-רפפורט בעת"מ (י-ם) 15547-01-19 הנדי הנ"ל (שם, פס' 12).

(ב) זמן ההמתנה למתן הכרעה בבקשות להתאזרחות שכבר הוגשו

16. אף שבאות-כוח העותרים עתרו לסעדים במישור זה, ראוי להדגיש כי בקשת ההתאזרחות מטעם העותרים טרם הוגשה (כאמור, התור שנקבע לעותרים הוא בתחילת אפריל 2021). בהתחשב בכך, אני סבורה כי ההליך שלפניי אינו מתאים לליבון הסוגיה שעניינה זמן ההמתנה עד למתן הכרעה בבקשה להתאזרחות. משטרם הוגשה בקשה להתאזרחות מטעם העותרים, העתירה בעניין זה מוקדמת. ברי כי הטענות שמורות להמשך הדרך, אם וככל שיתעורר צורך בכך.

מעבר לנדרש, ואף שהזרקור בדיון במעמד הצדדים לא הופנה לסוגית זמן ההמתנה עד למתן הכרעה בבקשה להתאזרחות לאחר שהוגשה בהיותה של העתירה מוקדמת בהקשר זה, המשיב הבהיר כי נכון להיום משך מתן הכרעה בבקשות להתאזרחות שכבר הוגשו, עומד על כשנה בממוצע. בדיון לפניי צוין כי: "לגבי השלב של מתן הכרעה בבקשה [להתאזרחות] שהוגשה, זמן ממוצע היום הוא שנה אבל אנחנו עומדים לקצר את זה. אני אגיד את העובדות בשטח – נכון שאנחנו אומרים שנה אבל בפועל יש בקשות מורכבות יותר ויש בקשות פשוטות יותר ואנחנו עובדים כל הזמן על תהליכים של יעילות וקיצור זמן" (פרוטוקול דיון מיום 30.11.2020, עמ' 3, ש' 33-34). יש לקוות כי כך אכן ייעשה.

(ג) הסעדים הנוגעים להגשת בקשה לפי סעיף 4 לחוק האזרחות

17. כאמור, העותרים 3-4 הנם בגירים שגילם פחות מ-21. במאי 2019 הם פנו למשיב לצד הוריהם, כדי להגיש בקשה לאזרחות מכוח לידה לפי סעיף 4 לחוק. העתירה עוררה שתי סוגיות במישור זה: ראשית, חשש מפני מצב בו נוכח התור הרחוק שנקבע לעותרים לצורך הגשת בקשה מטעמם, יחלוף חלון הזמנים שנקבע בסעיף 4

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-09-29204 פלוני ואח' נ' משרד הפנים - רשות האוכלוסין וההגירה

תיק חיצוני:

לחוק לצורך הגשת בקשה לפיו. שנית, בקשה להורות למשיב לקבוע נוהל להגשת בקשה לפי סעיף 4 לחוק, כדי שלא יהפוך לאות מתה.

במסגרת העתירה שלפניי ניתן מענה בנוגע לשתי הסוגיות האמורות כמפורט בפס' 5(ג) לדבריי לעיל: ראשית, המשיב הודיע בכתב התשובה וכן בדיון לפניי כי הוא יראה במועד הפנייה לקבלת תור להגשת בקשה לאזרחות מכוח לידה, כמועד הקובע לצורך סעיף 4 הנ"ל. זאת אף אם התור יגיע לאחר שהפונה כבר חצה את גיל 21, ובלבד שהפונה יבקש כי עניינו יבחן בהתאם לסעיף 4 על-ידי שליחת פנייה מתאימה בעניין טרם גיל 21. בהתחשב בכך, צוין כי המשיב יראה את העותר 3 כמי שהגיש בקשתו לאזרחות בטרם מלאו לו 21 (אני מניחה שהדברים נכונים גם לגבי העותרת 4). שנית, בהודעת עדכון מיום 22.11.2020 המשיב הודיע על פרסום נוהל חדש מס' 4.3.0001 בנוגע לבקשות לפי סעיף 4 לחוק.

מאחר שהמשיב הודיע כי יראה את העותרים 3-4 כמי שהגישו בקשתם לאזרחות בטרם מלאו להם 21, וזאת אף אם בעת התור שנקבע להם גילם יהיה מעל 21 שנים; ומאחר שהעתירה במתכונתה הנוכחית עתרה לפרסום נוהל חדש בנוגע לסעיף 4 לחוק וזה פורסם – אני בדעה כי גם בעניינים אלה העתירה מיצתה עצמה. ככל שלבאות-כוח העותרים טענות כנגד הנוהל החדש לגופו, הטענות שמורות ומקומן להתברר במסגרת הליך חדש מתאים.

לצד זאת, אעיר למען שלמות התמונה כי בדיון לפניי ציינתי לפני נציגי המשיב כי הנוהל החדש לא מעגן במסגרתו את המדיניות עליה הצהיר המשיב בכתב התשובה המונח לפניי. כאמור, בהתאם לאותה מדיניות, המשיב יראה במועד הפנייה לקבלת תור להגשת בקשה לאזרחות מכוח לידה, כמועד הקובע לצורך סעיף 4 הנ"ל (זאת בכפוף למפורט בפס' 114-119 לכתב התשובה). נציגי המשיב ציינו לפרוטוקול כי יבחנו אפשרות לעגן את הדברים בנוהל החדש (שם, עמ' 4, ש' 36-35). מן הראוי שבחינה זו תיעשה בהקדם, על-מנת שהמדיניות עליה הודיע המשיב בהליך הנוכחי, תוכל להיות ידועה וגלויה כלפי כולי עלמא.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 29204-09-19 פלוני ואח' נ' משרד הפנים - רשות האוכלוסין וההגירה

תיק חיצוני:

סוף דבר

18. נוכח מכלול הטעמים האמורים, אני מורה על מחיקת העתירה לאחר שהדיון בסוגיות המרכזיות שהועלו במסגרתה מוצה, ואילו בסוגיות הנותרות העתירה מוקדמת. הטענות בעניינים שלא הוכרעו שמורות.

19. אשר למישור ההוצאות - בהתאם לבקשת באות-כוח העותרים בפתיח תגובתן האחרונה מיום 28.12.2020, אני קובעת כדלקמן:

(א) העותרים יגישו בקשה לפסיקת הוצאות עד יום 8.1.2021.

(ב) המשיב יגיב לבקשה עד יום 15.1.2021.

(ג) זכות תשובה לעותרים עד יום 22.1.2021.

המזכירות תמציא את פסק הדין לב"כ הצדדים ותסגור את ההליך.

עיון פנימי: 9.1.2021, 16.1.2021, 23.1.2021.

ניתן היום, י"ח טבת תשפ"א, 02 ינואר 2021, בהעדר הצדדים (פסק הדין ניתן ונחתם לאחר צאת השבת).

דנה כהן-לקח, שופטת